

Wyrok z dnia 15 czerwca 2011 r., V CSK 405/10

Sposób pisemnego zawiadomienia członków spółdzielni mieszkaniowej o obradach walnego zgromadzenia, określony w art. 8³ ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 116 ze zm.) może być sprecyzowany w statucie.

Sędzia SN Lech Walentynowicz (przewodniczący, sprawozdawca)

Sędzia SN Bogumiła Ustjanicz

Sędzia SN Marian Kocon

Sąd Najwyższy w sprawie z powództwa Marka A. przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko-Własnościowej "K. IV" w W. o uchylenie uchwały, po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 15 czerwca 2011 r. skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 20 kwietnia 2010 r.

uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu we Wrocławiu do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Powód Marek A. wniósł o uchylenie uchwały walnego zgromadzenia pozwanej Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko-Własnościowej "K.IV" w W., podjętej w dniach 1-23 kwietnia 2009 r. w przedmiocie wyboru członków rady nadzorczej. Twierdził, że zamierzał kandydować na członka rady nadzorczej, ale zarząd nie zagwarantował mu realizacji tego prawa i w konsekwencji nie dokonał w terminie zgłoszenia kandydatury z wymaganym poparciem innych członków.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu ustalił, że powód jest członkiem pozwanej Spółdzielni Mieszkaniowej, której walne zgromadzenie zostało podzielone na 32 części. O obradach walnego zgromadzenia zarząd zawiadamia członków co najmniej 21 dni przed ich rozpoczęciem, a gdy przedmiotem obrad jest wybór

członków rady nadzorczej, kandydatów należy zgłaszać w terminie do 15 dni przed dniem posiedzenia pierwszej części walnego zgromadzenia. Te informacje są zamieszczane w pisemnych zawiadomieniach członków. Zarząd sporządza listę zgłoszonych kandydatów do rady nadzorczej, która poddawana jest głosowaniu na każdej części walnego zgromadzenia. Zgodnie ze statutem pozwanej Spółdzielni, zawiadomienia pisemne są wywieszane na tablicach ogłoszeń umieszczanych na klatkach schodowych budynków spółdzielczych oraz w siedzibie Spółdzielni.

Zawiadomienie pisemne o obradach walnego zgromadzenia rozpoczynających się dnia 1 kwietnia 2009 r. wywieszane zostały na tablicach ogłoszeń w dniu 10 marca 2009 r. Powód nie został zgłoszony jako kandydat do rady nadzorczej, gdyż – jak twierdził – nie zdążył przekazać zgłoszenia w terminie. Walne zgromadzenie dokonało wyboru 15 członków rady nadzorczej spośród 17 zgłoszonych kandydatów.

Sąd Okręgowy uznał, że doszło do naruszenia przepisów dotyczących sposobu zawiadamiania członków o zwołaniu walnego zgromadzenia i uchybienie te mogło mieć wpływ na wynik głosowania. Wyraził pogląd, że z treści art. 8³ ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116 ze zm. – dalej: "u.s.m.") wynika obowiązek zawiadamiania członków o obradach walnego zgromadzenia listem poleconym lub dostarczania zawiadomień za pokwitowaniem. Spółdzielnie mieszkaniowe nie mogą zmieniać w statucie tych ustawowych reguł, dlatego doręczenie powodowi zawiadomienia było nieskuteczne i uzasadniało uchylenie zaskarżonej uchwały.

Stanowisko to podzielił Sąd Apelacyjny we Wrocławiu, oddalając apelację strony pozwanej. Podkreślił, że w rozpoznanej sprawie decydująca jest wykładnia art. 8³ ust. 6 u.s.m., dokonana przez Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy. Nowelizacja ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, dokonana ustawą z dnia 14 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 125, poz. 873 ze zm.), wprowadzającą m.in. art. 8³, podwyższyła standardy zabezpieczenia praw członków także w zakresie sposobu ich zawiadamiania o obradach walnego zgromadzenia, dlatego nieuzasadnione jest obecnie zawiadamianie ich pismem umieszczonym na tablicach ogłoszeń, gdyż godzi to w zasadę samorządności spółdzielni mieszkaniowej w warunkach demokracji bezpośredniej. Nie ma w związku z tym znaczenia – zdaniem Sądu Apelacyjnego – dotychczasowa utrwalona praktyka ani

wydatne zwiększenie kosztów obciążających docelowo członków. Sąd nie podzielił również zarzutów pozwanej dotyczących niekonstytucyjności art. 8³ u.s.m.

Pozwana w skardze kasacyjnej wniosła o uchylenie wyroku Sądu drugiej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie wyroku i oddalenie powództwa. Przedstawiła zarzut naruszenia art. 378 § 1 k.p.c., przez niewskazanie podstawy prawnej rozstrzygnięcia, co może prowadzić do wniosku, że orzeczono co do żądania niezgłoszonego w pozwie. Powołała się również na naruszenie art. 8³ ust. 6 u.s.m. przez uznanie za skuteczne zawiadomienia członka spółdzielni o walnym zgromadzeniu tylko listem poleconym lub za pokwitowaniem odbioru przesyłki oraz art. 42 § 3 i 4 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 ze zm. – dalej: "Pr.spółdz.") przez przyjęcie, że zastosowany sposób zawiadomienia powoda o walnym zgromadzeniu miał wpływ na treść zaskarżonej uchwały o wyborze członków rady nadzorczej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje: (...)

Podstawowe znaczenie w rozpoznawanej sprawie ma wykładnia art. 8³ ust. 6 u.s.m. Sąd Apelacyjny opowiedział się za nowelizacją dokonaną ustawą z dnia 14 lipca 2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych i o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 125, poz. 873), szczególnie w odniesieniu do nowej regulacji umiejscowionej w art. 8³ u.s.m., mającej wdrażać zasady demokracji bezpośredniej w spółdzielczości mieszkaniowej, którą – zdaniem Sądu – poparło wyraźnie orzecznictwo i piśmiennictwo.

Należy zwrócić uwagę, że nowelizacja ta, wprowadzająca radykalne zmiany w art. 8³ u.s.m., spotkała się z powszechną, gruntowną krytyką w piśmiennictwie i judykaturze. Również Rzecznik Praw Obywatelskich zakwestionował konstytucyjność art. 8³ u.s.m., a we wniosku złożonym do Trybunału Konstytucyjnego wyraził pogląd, że przepis ten wprowadza iluzję demokracji bezpośredniej i w konsekwencji jest sprzeczny z interesem członków spółdzielni mieszkaniowych, paraliżuje działalność dużych spółdzielni, likwiduje niektóre sprawdzone i dobrze funkcjonujące regulacje demokratyczne, stwarza nierównoprawność różnych spółdzielni oraz jest wyrazem dyktatu władzy państwowej wobec niezależności instytucji spółdzielczych, gdyż narzuca niewłaściwe rozwiązanie nie dając możliwości wyboru. Rzecznik powołał się także na dużą liczbę otrzymanych od członków spółdzielni skarg na nowelizację z 2007 r.

Do Trybunału Konstytucyjnego wpłynął ponadto wniosek grupy posłów o stwierdzenie niekonstytucyjności art. 8³ ust. 1 u.s.m. Rzecznik Praw Obywatelskich cofnął jednak wniosek i Trybunał Konstytucyjny postanowieniem z dnia 13 maja 2009 r., K 64/07, umorzył postępowanie. Rzecznik nie odstąpił jednak od swego poglądu, tylko uznał, że bardziej racjonalne będzie podjęcie działań zmierzających do nowelizacji art. 8³ u.s.m.

Do Sejmu wpłynął w dniu 7 października 2009 r. wniosek grupy posłów o nowelizację ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, w tym o zmianę art. 8³ ust. 6 u.s.m., przy czym wnioskodawcy wyraźnie odwołali się do poglądu Rzecznika Praw Obywatelskich (Sejm VI kadencji, druk nr 2487). Według projektowanej treści art. 8³ ust. 6 u.s.m., o terminie obrad walnego zgromadzenia i o innych przewidzianych prawem informacjach związanych z obradami powiadamia się członków na piśmie w sposób określony w statucie. Nastąpił więc powrót do regulacji sprzed wejścia w życie ustawy z dnia 14 lipca 2007 r. W uzasadnieniu wniosku poselskiego wyraźnie zaznaczono, że celem projektowanej nowelizacji jest również doprecyzowanie budzących wątpliwości przepisów art. 8³ u.s.m. Wniosek ten, będący obecnie przedmiotem prac legislacyjnych, uzewnętrznia zamiary ustawodawcy i ułatwia wykładnię przepisów objętych wnioskiem.

Za potrzebą nowelizacji art. 8³ u.s.m. opowiedział się także Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów z dnia 29 kwietnia 2011 r., III CZP 111/10 (OSNC 2011, nr 10, poz. 106), dotyczącej wykładni art. 8³ ust. 9 u.s.m., zainicjowanej przez Rzecznika Praw Obywatelskich.

Artykuł 8³ ust. 6 u.s.m. stanowi, że o czasie, miejscu i porządku obrad walnego zgromadzenia lub jego części zawiadamia się wszystkich członków na piśmie co najmniej 21 dni przed terminem walnego zgromadzenia lub jego pierwszej części, a zawiadomienie powinno zawierać czas, miejsce, porządek obrad oraz informację o miejscu wyłożenia wszystkich sprawozdań i projektów uchwał, które będą przedmiotem obrad oraz informację o prawie członka do zapoznania się z tymi dokumentami. Po wejściu w życie ustawy nowelizującej z dnia 14 lipca 2007 r. obowiązek zawiadamiania członków o obradach walnego zgromadzenia przybrał rangę ustawową; dotychczas był regulowany przepisami statutowymi. Po nowelizacji statut pozwanej Spółdzielni został do niej dostosowany; powtórzona została treść art. 8³ ust. 6 u.s.m. oraz zaznaczono, że zawiadomienie o

zwołaniu walnego zgromadzenia (poszczególnych jego części) zarząd wywiesza na tablicach informacyjnych wszystkich klatek schodowych i w siedzibie Spółdzielni.

Należy zgodzić się z poglądem Sądu Apelacyjnego, że przepis ustawy wyłącza w zakresie unormowanym regulację statutową, jednakże ustawa z 14 lipca 2007 r. nie wyłączyła regulacji statutowej niekolidującej z ustawą i nadal istnieje w zakresie „niewyłączonym” upoważnienie ustawowe do unormowania w statucie sposobu doręczeń zawiadomień o obradach walnego zgromadzenia (art. 2 oraz 5 § 1 pkt 6 Pr.spółdz. w związku z art. 1 ust. 7 u.s.m.). Przedstawione porównanie oznacza, że nie istnieje „gramatyczna” sprzeczność między art. 8³ ust. 6 u.s.m. a postanowieniem statutu, zgodnie z którym zarząd pozwanej Spółdzielni zawiadomił członków o obradach walnego zgromadzenia. Stanowisko Sądu Apelacyjnego jest następstwem nietrafnej interpretacji tekstu prawnego i wynika zapewne z aprobaty niektórych propozycji zgłoszonych w piśmiennictwie, które jednak nie są kategoryczne i przewidują odstępstwo „przy realizacji demokracji bezpośredniej w spółdzielniach mieszkaniowych”. Ten rodzaj „samorządności” – o czym była mowa – nie sprawdził się w działalności dużych spółdzielni mieszkaniowych, stąd powszechne dążenie do nowelizacji art. 8³ u.s.m., przede wszystkim w kierunku samorządnego wyboru rozwiązań oraz wyjaśnienia powstałych kolizji i wątpliwości interpretacyjnych.

Strona pozwana trafnie zauważyła, że w ustawie może być określony precyzyjnie sposób zawiadomień członków o obradach instytucji korporacyjnych (np. w art. 238 § 1 k.s.h.), ale z zasady jest to o materia statutowa. W statucie pozwanej Spółdzielni sprecyzowano sposób zawiadomienia członków o obradach walnego zgromadzenia w nawiązaniu do dotychczasowej ugruntowanej praktyki, niewymagającej dużych wydatków. Sprawdzone i dobrze funkcjonujące regulacje w spółdzielniach mieszkaniowych mają samoistną wartość i powinny być chronione prawnie, na co zwrócił uwagę Rzecznik Prawa Obywatelskich. Do takich regulacji można zaliczyć sposób zawiadomień określony w statucie pozwanej Spółdzielni, niekolidujący z ustawą i przydatny w działalności dużych spółdzielni. Nie było w konsekwencji podstaw do uznania, że dokonany przez zarząd pozwanej spółdzielni sposób zawiadomienia powoda i innych członków o obradach walnego zgromadzenia, które się odbyło w dniach 1-23 kwietnia 2009 r., był niezgodny z prawem i godził w interesy powoda.

Należało zatem uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania (art. 398¹⁵ oraz art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c.).